

Volume 9, Issue 3, May 2022, p. 369-390

Article Information

Article Type: Research Article

This article was checked by iThenticate.

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.3165>

ArticleHistory:

Received

28/03/2021

Accept

14/05/2022

**Available
online**

15/05/2022

A REVIEW OF WRITING METHODS IN SECONDARY SCHOOL TURKISH TEXTBOOKS

ORTAOKUL TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ YAZMA YÖNTEMLERİNE
YÖNELİK BİR İNCELEME

Başak KARAKOÇ ÖZTÜRK¹

Cabbar AYDIN²

Abstract

The aim of this research is to determine the writing methods that come to the fore in the writing activities in the Turkish textbooks used in the 5th, 6th, 7th and 8th grades of secondary schools in the 2021-2022 academic year. In this study, in which the document analysis method was used, the writing activities in the secondary school Turkish textbooks created the documents examined. The research focused on writing activities in secondary school Turkish textbooks through criterion sampling method. While collecting data on writing methods, a ranking was applied as "the relevant theme, the titles of the texts in that theme, the writing method and the activity developed for this writing method". According to this order, the collected data were processed, classified and analyzed by content analysis. Among the examined secondary school Turkish textbooks, the 6th grade (f= 45) book ranks first in terms of the number of activities for writing skills, followed by the 5th grade (f= 38) , 7th grade (f= 35) and 8th grade (f= 35) textbooks, respectively. f= 33) follows. As a result of the research, it was determined that guided writing and summarizing methods were the most prominent methods in the writing activities of textbooks at all grade levels, respectively. It was determined that the methods of note-taking, filling in the blanks, free writing, controlled writing, creative writing, and reconstructing a text with their own words were not included in the writing activities.

Keywords: Writing activities, writing methods, secondary school Turkish textbooks.

Özet

Bu araştırmanın amacı 2021-2022 eğitim-öğretim yılında ortaokulların 5, 6, 7 ve 8. sınıflarında kullanılan Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinde ön plana çıkan yazma yöntemlerini belirlemektir. Doküman incelemesi yönteminin kullanıldığı bu çalışmada ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki yazma

¹ Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü, bkarakoc@cu.edu.tr. ORCID : 0000-0002-5783-3471

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Bölümü, cbraydn1@outlook.com, ORCID : 0000-0002-2348-1922

etkinlikleri incelenen dokümanları oluşturmuştur. Araştırmada ölçüt örnekleme yöntemi yoluyla ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerine odaklanılmıştır. Yazma yöntemlerine ilişkin veriler toplanırken “ilgili tema, o temadaki metinlerin başlıkları, yazma yöntemi ve bu yazma yöntemine yönelik geliştirilen etkinlik” şeklinde bir sıralama uygulanmıştır. Bu sıralamaya göre toplanan veriler işlenmiş, sınıflandırılmış ve içerik analiziyle analiz edilmiştir. İncelenen ortaokul Türkçe ders kitapları arasında yazma becerisine yönelik etkinlik sayısı bakımından ilk sırada 6. sınıf (f= 45) kitabı yer almakta, bunu sırasıyla 5. sınıf (f= 38), 7. sınıf (f= 35) ve 8. sınıf (f= 33) takip etmektedir. Araştırma sonucunda güdümlü yazma ve özetleme yöntemlerinin tüm sınıf düzeylerindeki ders kitaplarının yazma etkinliklerinde sırasıyla en çok ön plana çıkan yöntemler olduğu saptanmıştır. Not alma, boşluk doldurma, serbest yazma, kontrollü yazma, yaratıcı yazma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma yöntemlerine ise yazma etkinliklerinde yer verilmediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yazma etkinlikleri, yazma yöntemleri, ortaokul Türkçe ders kitapları.

GİRİŞ

Dünü yazmasalardı bugünü okuyabilir miydik? İnsanoğlunun tarihini, medeniyetin başlangıcını bilmemizi sağlayan, uygulanması birikim gerektiren ve dil becerilerinin en üst aşaması kabul edilen becerisi yazmadır. Dil becerisi olarak yazma yetenek ve alınan eğitimin birleşmesiyle bilişsel süreçlerde de meydana gelen gelişmeyle bireyin ve toplumun tecrübesini gelecek nesle aktaran önemli bir etkinliktir (Bilgin ve Şahbaz, 2021; Şengül, 2011; Tabak ve Göçer, 2013).

Anlamaya dayalı dil becerilerinin kazanılmasıyla gelişebilen yazma becerisine toplumun her bireyi belli bir düzeyde sahip olmalıdır. Yazma becerisi bireyin bir düzen ve anlam bütünlüğü içinde düşüncelerini paylaşması, isteklerini bildirmesi, amaçladıklarını ortaya koyması ve birikimlerini sunması açısından gerekli uygulamalar içermektedir. Bu uygulamaların gerçekleştirildiği ve yazma becerisinin geliştirildiği yerler okullardır. Okullarda ise ortaokul düzeyinde Türkçe dersleri bu işlevi sağlamakta ve yazma becerisinin geliştirilmesi için daha ayrıntılı uygulamalar yapılmaktadır.

Türkçe eğitiminin köşe taşı olan yazma becerisi diğer dil becerilerinin içinde gelişmesi ve onları kapsaması yönüyle karmaşık bir yapı içerir (Güney, 2016, s.971). Bu yapının çözümlenmesi ve uygulanması için ders kitapları önemli bir görev üstlenmektedir. Kaynak kitap olarak ortaokul Türkçe ders kitapları bazı ölçütler dikkate alınarak geliştirilen eğitim ve öğretim paydaşlarına sunulan bir üründür. Ortaokulda Türkçe ders kitapları; yazma becerisinin kazanımlarını, stratejilerini ve yöntemlerini sunan öğretim programları çerçevesinde hazırlanmaktadır.

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı hazırlanan programlar içinde dil becerileri ve yazma yöntemleri açısından daha kapsamlı bir şekilde hazırlanan programdır (Topuzkanamış, 2014). Söz konusu programda yazma yöntemleri ve amaçları tabloda verilmiştir:

Tablo 1

Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Yazma Yöntemleri

Yazma Yöntemi	Amaç
Not Alma	Öğrencilerin okunan veya dinlenenlerin önemli noktalarını seçebilmesini, bilgi ve düşüncelerini sınıflandırabilmesini ve sistemli çalışma becerisini kazanmalarını sağlayarak zaman kaybını önlemek.
Özet Çıkarma	Öğrencilerin okuduklarını, dinlediklerini/izlediklerini anlamalarını ve anladıklarını, konunun/ metnin bağlamına uygun olarak anlatma becerilerini geliştirmek.
Boşluk Doldurma	Öğrencilerin anladıklarını kısa ve öz bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmek, onlara bilinçli ve düzenli çalışma alışkanlığı kazandırmak.

Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	Öğrencilerin öğrendikleri kelime, kavram, atasözü ve deyimleri anlatımlarında kullanmalarını sağlayarak kalıcı kılmak ve böylece söz varlıklarını zenginleştirmek.
Serbest Yazma	Öğrencilerin herhangi bir konudaki duygu, düşünce ve hayallerini yazmalarını sağlayarak ifade güçlerini ve yazılı anlatım yeteneklerini geliştirmek.
Kontrollü Yazma	Kelimelerin, cümle yapıları ve ifade kalıplarının Türkçenin kurallarına uygun şekilde yazılmasını sağlamak.
Güdümlü Yazma	Öğrencilerin bir konu hakkındaki bilgilerini, duygularını ve düşüncelerini etkili bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmek.
Yaratıcı Yazma	Öğrencilerin yazma yeteneklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmek.
Metin Tamamlama	Öğrencilerin okuduklarından hareketle duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmek, onları etkin duruma getirerek yorum yapma ve fikir yürütme becerilerini geliştirmek.
Tahminde Bulunma	Öğrencilerin okuduklarından hareketle duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmek, onları etkin duruma getirerek yorum yapma ve fikir yürütme becerilerini geliştirmek.
Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	Öğrencilerin kendilerine özgü ifade şekillerini ve üsluplarını geliştirmek.
Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	Öğrencilerin hangi türde yazmaya yatkın olduklarını belirleyerek yaratıcılıklarını o yönde geliştirmek.
Duyulardan Hareketle Yazma	Öğrencilerin algılama güçlerini ve dikkatlerini geliştirmek.
Grup Olarak Yazma	Öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmalarını, iş birliği yapmalarını ve birbirleriyle etkileşimde bulunarak grup bilinci kazanmalarını sağlamak, böylece kişisel gelişimlerine yardımcı olmak.
Eleştirel Yazma	Öğrencilerin olay ve durumlara tarafsız bakma, yorum yapma, fikir ve çözüm üretme becerilerini geliştirmek.

Yazma yöntemleri programın son hâlinde (MEB, 2019) 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda “*Yazma stratejilerini uygular.*” kazanımının açıklamasında daha genel olarak ele alınmaktadır. Yazma stratejilerinin düzenli uygulanması öğrencilerin becerilerinin gelişimine fayda ve yazdıklarının kalitesinde artış sağlamaktadır (Bahadır ve Doğan Kahtalı, 2020, s.134).

Yazma eğitiminde farklı yöntemlere yer vermek yazma sürecini kolaylaştırmakta öğrencilerde istek ve ilgi uyandırarak tekdüzelikten uzaklaşmayı sağlamaktadır (Aktaş ve Bayram, 2021; Bilgin ve Şahbaz, 2021; Can ve Topçuoğlu Ünal, 2019). Farklı yazma yöntemlerini derslerde kullanmak yazmaya duyulan ön yargı ve kaygıları azaltarak öğrencilere yazabildiklerini fark ettirmekte, bununla birlikte öz güven kazanan öğrenciler severek yazmaya başlamakta ve özgün ürünler ortaya çıkarmaktadırlar. Yazma etkinliklerinin planlı olması yazma yöntem ve stratejileriyle sağlanmakta, öğrencilerin yazma süreçlerinin bilincinde olmalarına ve sürekli öz denetim yaparak yazma ürünlerini geliştirmelerine olanak sunmaktadır (Karatay ve Aksu, 2017, s. 1035).

Etkinlik yaklaşımıyla öne çıkan görev ve etkinliklerle öğrenme, yazma yöntemlerine bağlı olarak geliştirilen yazma etkinlikleriyle Türkçe ders kitaplarına yansıtılmaktadır (Güneş, 2017, s. 50). Türkçe derslerinde yazma becerisinin ilerletilmesinde uygulanabilecek etkinlikler öğrencilerin sevebilecekleri, hayal ve düşünce gücünü arttırabilecekleri; öğrenirken de hevesli ve etkin olabilecekleri şekilde düzenlenmelidir (Arıcı ve Ungan, 2015; Çevik ve Güneş, 2017; Göçen, 2018).

Yazma becerisini kazandırmada yazma yöntemleri temel alınarak geliştirilen etkinlikler kullanılmaktadır. Öğrencilerin yazmaya karşı tutumlarının olumlu olması ve kendilerini ifade ederek özgün ürünler oluşturabilmeleri etkinliklerde kullanılan yazma

yöntemlerinin sıklığı ve çeşitliliği ile sağlanmaktadır. Bu bilgiler ışığında yazma becerilerinin kazandırılmasında yöntem ve etkinlikler önemli yer tutmaktadır. Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinde yazma yöntemlerinin kullanım durumunu belirlemek daha sonra hazırlanacak öğretim kaynakları için faydalı veriler sunabilir. Bu çalışmanın Ortaokul Türkçe ders kitapları için üretilen yazma etkinliklerinin yöntem çeşitliliği bakımından daha zengin ve uygulanabilir düzeyde geliştirilebilmesine katkı sunması beklenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı 2021-2022 eğitim-öğretim yılında ortaokulların 5, 6, 7 ve 8. sınıflarında kullanılan Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinde ön plana çıkan yazma yöntemlerini belirlemektir.

Alt Amaçlar

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmaktadır:

- 5, 6, 7 ve 8. sınıf ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinde hangi yazma yöntemleri kullanılmıştır?
- Yazma yöntemlerinin sınıf seviyelerine göre kullanım sıklığı nedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Doküman incelemesi yönteminin kullanıldığı araştırmada; ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinlikleri araştırma dokümanlarını oluşturmuştur. Doküman incelemesi, araştırma konusu hakkında diğer kişi ya da kurumlar tarafından yazılmış, hazırlanmış ya da yaratılmış çeşitli yazı, belge, yapım veya kalıntının bulunması, toplanması ve incelenmesi olarak ifade edilmektedir (Seyidoğlu, 2016). Bir diğer tanımda doküman incelemesinin, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsadığı belirtilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.187-188).

Çalışma Grubu

Bu araştırmada 2021-2022 eğitim-öğretim yılında; ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıflar için Talim ve Terbiye Kurulu'nun ders kitabı olarak kabul ettiği Türkçe ders kitapları doküman olarak kullanılmıştır. Araştırmada ölçüt örnekleme yöntemi yoluyla Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerine odaklanılmıştır. Bu araştırmada dikkate alınan ölçüt, yazma becerisine yönelik etkinliklerin seçilmesidir.

Araştırma kapsamında incelenen ortaokul Türkçe ders kitaplarına yönelik bilgiler Tablo 2' de sunulmuştur.

Tablo 2

Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarına Yönelik Bilgiler

Sınıf Düzeyi	Yayınevi	İncelenen Etkinlik Sayısı
5. Sınıf	Anıttepe Yayıncılık	38
6. Sınıf	Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları	45
7. Sınıf	Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları	35
8. Sınıf	Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları	33

Tablo 2' de görüldüğü gibi 5. sınıf Türkçe ders kitabı Anıttepe yayıncılıktan; 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitapları Milli Eğitim Bakanlığı yayınlarından çıkmıştır. Beşinci sınıf Türkçe ders kitabında incelenen etkinlik sayısı 38, 6. sınıfta 45, 7. sınıfta 35 ve 8. sınıfta 33' tür.

Verilerin Toplanması ve Analiz Edilmesi

Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki 151 yazma etkinliği, 2006 Türkçe öğretim programında ayrıntılı olarak açıklanan yazma yöntemleri doğrultusunda incelenmiştir.

Yazma yöntemlerine ilişkin veriler toplanırken “ilgili tema, o temadaki metinlerin başlıkları, yazma yöntemi ve bu yazma yöntemine yönelik geliştirilen etkinlik” şeklinde bir sıralama uygulanmıştır. Bu sıralamaya göre toplanan veriler işlenmiş ve sınıflandırılmıştır.

Araştırma kapsamına bağlı olarak yapılan içerik analizi sonucunda elde edilen bulgular yazma yöntemleri bağlamında şu başlıklara göre değerlendirilmiştir:

- 1- İlgili sınıf düzeyi için hazırlanmış Türkçe ders kitabındaki temalar, metinler, yazma yöntemi ve yönteme yönelik geliştirilen yazma etkinliği.
- 2- Yazma yöntemlerinin 5, 6, 7, ve 8. sınıf düzeylerine göre kullanım sıklıkları.

BULGULAR

Bu bölümde ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinlikleri sınıf düzeylerine göre analiz edilmiş, elde edilen bulgular yazma yöntemleri açısından sunulmuştur.

Tablo 3

Beşinci Sınıf Ortaokul Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerindeki Yazma Yöntemlerine Yönelik Bulgular

Tema	Metnin adı	Yazma yöntemi	Yazma etkinliği
Birey Ve Toplum	Memleket İsterim	Güdümlü Yazma	Verilen konuda olay yazısı yazma
	Hoşça Kalın, Güle Güle	Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	Verilen sözleri kullanarak metin yazma
	Anadolu'da Konukseverlik Gelenekseldir	Metin Tamamlama	Şiir tamamlama
	İlk Ders		Güdümlü Yazma
Özet Çıkarma			Dinlenen metnin özetini yazma
Milli Mücadele Ve Atatürk	Mustafa Kemal'in Kağnısı	Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	Şiiri hikâyeleştirme
	Dumlupınar Savaşı	Güdümlü Yazma	Mektup yazma
	6 Mart 1915 Gecesi	Özet Çıkarma	Okunulan metnin özetini yazma
		Güdümlü Yazma	Film senaryosu yazma
Doğa Ve Evren	Bir Temmuz Gecesi	Özet Çıkarma	Okunulan metnin özetini yazma
		Güdümlü Yazma	Görseller ve sloganlardan hareketle bir slogan yazma
	Bu Nehir Bizim	Güdümlü Yazma	Verilen konu hakkında hikâye yazma
	Okland Adası Deprem	Güdümlü Yazma	Tanıtıcı bir yazı yazma
Metin Tamamlama		Serim bölümü verilen hikâyeyi tamamlama	
Milli Kültürümüz	Sakin Kesme	Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	Dinlenen şiirden hareketle metin yazma
	Kilim	Güdümlü Yazma	Bilgilendirici metin yazma
	Vatan Yahut Silistre	Güdümlü Yazma	Görselden yola çıkarak verilen konuda şiir yazma
	Boğaç Han	Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	Metindeki kurgudan hareketle yeni kurgu yazma

	Ali Kuşçu	Güdümlü Yazma	Verilen konuda e-posta yazma
		Özet Çıkarma	Dinlenen metnin özetini yazma
Vatandaşlık	Çocuk Bahçesindeki Bekçi	Güdümlü Yazma	Tartışılan bir konu hakkında duygu ve düşüncelerini yazma
		Bilinçli Tüketici	Güdümlü Yazma
	Özgürlük	Grup Olarak Yazma	Verilen konuda grupta şiir yazma
		Özet Çıkarma	Okunulan metnin özetini yazma
	Sokak	Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	Dinlenen metinden hareketle bilgilendirici metin yazma
Sağlık Ve Spor	Karagöz Kibarlık Öğreniyor	Metin Tamamlama	Giriş bölümü verilen fıkrayı tamamlama
	Çitlembik	Güdümlü Yazma	Verilen konuda bilgilendirici metin yazma
		Özet Çıkarma	Okunulan metnin özetini yazma
	Spor Ve Beden	Güdümlü Yazma	Verilen konuda duygu ve düşüncelerini yazma
		Özet Çıkarma	Okunulan metnin özetini yazma
Tavşan İle Kaplumbağa	Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	Verilen konuda verilen atasözü ve özdeyişlerden seçerek fabl yazma	
Erdemler	İyiliğin Değerini Bilen Kim?	-	-
	Büyükklere Saygı	Güdümlü Yazma	Verilen konuda şiir yazma
	Yaşama Sevinci	Metin Tamamlama	Serim ve çözüm bölümleri verilen öyküye düğüm bölümü yazma
	Paylaşalım	Güdümlü Yazma	Verilen konu ile ilgili düşüncelerini yazma
Bilim Ve Teknoloji	Barkod	Eleştirel Yazma	Verilen sorunun çözümüne yönelik yazma
	Sosyal Medya Psikolojinizi Etkiliyor	-	-
	Akıllı Ulaşım Sistemleri	Güdümlü Yazma	Verilen konudan ve görsellerden yola çıkarak düşüncelerini yazma
		Özet Çıkarma	Okunulan metnin özetini yazma
	Aziz Sancar	Güdümlü Yazma	Sınıfça tartışılan bir konudan yola çıkarak duygu ve düşüncelerini yazma

Tablo 3' te Anıttepe Yayıncılık'a ait 5.sınıf ortaokul Türkçe dersi kitabında yer alan bulgular kullanılan tema, metin, yazma yöntemleri ve yazma etkinlikleri esas alınarak sunulmuştur. Bulgulara göre "Birey ve Toplum" temasında 4 metin bulunmaktadır. "Memleket İsterim" metninde verilen konuda olay yazısı yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; "Hoşça Kalın, Güle Güle" metninde verilen sözleri kullanarak metin yazma etkinliğinde kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemi; "Anadolu'da Konukseverlik Gelenekseldir" metninde şiir tamamlama etkinliğinde metin tamamlama yöntemi; "İlk Ders" metninde verilen konuda bilgilendirici metin yazma etkinliğinde

güdümlü yazma yöntemi ve dinlenen metnin özetini yazma etkinliğinde özet çıkarma yöntemi kullanılmıştır.

Millî Mücadele ve Atatürk temasında 4 metin bulunmaktadır. “Mustafa Kemal’in Kağnısı” metninde şiiri hikâyeleştirme etkinliğinde bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma; “Dumlupınar Savaşı” metninde mektup yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi ve okunan metnin özetini yazma etkinliğinde özet çıkarma yöntemi; “6 Mart 1915 Gecesi” metninde film senaryosu yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi ve okunan metnin özetini yazma etkinliğinde özet çıkarma yöntemi; “Bir Temmuz Gecesi” metninde görseller ve sloganlardan hareketle bir slogan yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

Doğa ve Evren temasında 4 metin bulunmaktadır. “Bu Nehir Bizim” metninde verilen konu hakkında hikâye yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Okland Adası” metninde tanıtıcı bir yazı yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Deprem” metninde serim bölümü verilen hikâyeyi tamamlama etkinliğinde metin tamamlama yöntemi; “Sakın Kesme” metninde dinlenen şiirden hareketle metin yazma etkinliğinde bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma yöntemi kullanılmıştır.

Millî Kültürümüz temasında 4 metin bulunmaktadır. “Kilim” metninde bilgilendirici metin yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Vatan Yahut Silistre” metninde görselden yola çıkarak verilen konuda şiir yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Boğaç Han” metninde metindeki kurgudan hareketle yeni kurgu yazma etkinliğinde bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma yöntemi; “Ali Kuşçu” metninde verilen konuda e-posta yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi ve dinlenen metnin özetini yazma etkinliğinde özet çıkarma yöntemi kullanılmıştır.

Vatandaşlık temasında 4 metin bulunmaktadır. “Çocuk Bahçesindeki Bekçi” metninde tartışılan bir konu hakkında duygu ve düşüncelerini yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Bilinçli Tüketici” metninde dilekçe yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Özgürlük” metninde verilen konuda grupla şiir yazma etkinliğinde grup olarak yazma yöntemi ve okunan metnin özetini yazma etkinliğinde özet çıkarma yöntemi; “Sokak” metninde dinlenen metinden hareketle bilgilendirici metin yazma etkinliğinde bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma yöntemi kullanılmıştır.

Sağlık ve Spor temasında 4 metin bulunmaktadır. “Karagöz Kibarlık Öğreniyor” metninde giriş bölümü verilen fıkrayı tamamlama etkinliğinde metin tamamlama yöntemi; “Çitlembik” metninde verilen konuda bilgilendirici metin yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi ve okunan metnin özetini yazma etkinliğinde özet çıkarma yöntemi; “Spor ve Beden” metninde verilen konuda duygu ve düşüncelerini yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi ve okunan metnin özetini yazma etkinliğinde özet çıkarma yöntemi; “Tavşan ile Kaplumbağa” metninde verilen konuda verilen atasözü ve özdeyişlerden seçerek fabl yazma etkinliğinde kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemi kullanılmıştır.

Erdemler temasında 4 metin bulunmaktadır. “İyiliğin Değerini Bilen Kim? ” metninde yazma etkinliği olmadığı için yöntem bulunmamaktadır. “Büyükklere Saygı” metninde verilen konuda şiir yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Yaşama Sevinci” metninde serim ve çözüm bölümleri verilen öyküye düğüm bölümü yazma etkinliğinde metin tamamlama yöntemi; “Paylaşalım” metninde verilen konu ile ilgili düşüncelerini yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

Bilim ve Teknoloji temasında 4 metin bulunmaktadır. “Barkod” metninde verilen sorunun çözümüne yönelik yazma etkinliğinde eleştirel yazma yöntemi; “Sosyal Medya Psikolojinizi Etkiliyor” metninde yazma etkinliği olmadığı için yöntem bulunmamaktadır. “Akıllı Ulaşım Sistemleri” metninde verilen konudan ve görsellerden yola çıkarak düşüncelerini yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi ve okunulan metnin özetini yazma etkinliğinde özet çıkarma yöntemi; “Aziz Sançar” metninde sınıfça tartışılan bir konudan yola çıkarak duygu ve düşüncelerini yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 4

Altıncı Sınıf Ortaokul Türkçe Ders Kitabı Yazma Etkinliklerindeki Yazma Yöntemlerine Yönelik Bulgular

Tema	Metnin adı	Yazma yöntemi	Yazma etkinliği
Duygular	Renk Çemberi	Güdümlü Yazma	Verilen varlık kadrosu ve duygudan seçerek fabl yazma
	Memleket İsterim	Güdümlü Yazma	Verilen kelimelerden hareketle şiir yazma
	Fahrünnisa	Güdümlü Yazma Özet Çıkarma	Anı yazma Verilen metni özetleme
	Mutlu Prens	Tahminde Bulunma Özet Çıkarma	Serim ve düğüm bölümü dinlenen metnin çözüm bölümünü tahmin ederek yazma Verilen metni özetleme
Milli Mücadele Ve Atatürk	Bu Vatan Kimin	Güdümlü Yazma	Davetiye yazma
	Mustafa Kemal Zafer Yolunda	Güdümlü Yazma	Tarihi bir kişiyi araştırıp yazma
	Kastamonulu Şerife Bacı	Güdümlü Yazma	Verilen konuda yazı yazma
		Güdümlü Yazma Özet Çıkarma	Verilen konuda konuşma metni yazma İzlenen filmin özetini yazma
	120	Güdümlü Yazma	Verilen konuda duygu yazma
Çocuk Dünyası	Çocukluk	Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	Verilen şiiri hikâye türünde yazma
	İdare Lambası	Güdümlü Yazma	Bir nesneyle ilgili duyguları yazma
	Ev Yaşamı	Eleştirel yazma	Verilen soruna çözüm önerisi yazma
	Çocuktum Ufacıktım, Top Oynadım Acıktım	Güdümlü Yazma Özet Çıkarma	Verilen metni özetleme Verilen konuda hikâye yazma
	Malazgirt	Güdümlü Yazma	Özdeyişten hareketle verilen konuda tiyatro metni yazma
Erdemler	Kâmil	Güdümlü Yazma	İzlenilenden hareketle reklam metni yazma
		Güdümlü Yazma	Verilen temada şiir yazma
	Sefiller	Güdümlü Yazma	Verilen konuda metin yazma
		Güdümlü Yazma Özet Çıkarma	Verilen konuda metin yazma Dinlenen metni özetleme
	Arılar ve Keklikler	Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	Şiirden hareketle hikâye veya fabl yazma

Milli Kültürümüz	İki Çay, Biri Demli Olsun	Güdümlü Yazma	Verilen konuda yazı yazma
	Adam Olmuş Çocuklar - Barış Manço	Güdümlü Yazma	Araştırılan türkünün hikâyesini yazma
	Torunuma Mektuplar	Güdümlü Yazma	Tarihi şahsiyetlerden birine duygularını anlatan mektup yazma
	Topkapı Sarayı'nın Kardeşleri	Güdümlü Yazma	Müze kartı doldurma
Okuma Kültürü	Terumi: Parmaklarla Okunan Çocuk Dergisi	Güdümlü Yazma	Dergi çıkarma aşamalarını araştırıp yazma
	Canım Kitaplığım	Özet Çıkarma	Verilen metni özetleme
		Güdümlü Yazma	Verilen temada şiir yazma
		Güdümlü Yazma	İstenilen metinleri blogda yazma
	Okumak	Güdümlü Yazma	Verilen konuda düşüncelerini yazma
Oğuz Kitaplarla Tanışıyor	Özet Çıkarma Metin Tamamlama	Verilen metni özetleme Giriş bölümü verilen metni tamamlama	
Bilim Ve Teknoloji	Üç Boyutlu Yazıcılarla Çizimler Gerçeğe Dönüşüyor	Güdümlü Yazma	Ürün pazarlama ve tanıtımı yazma
	Piri Reis'in Eserleri	Güdümlü Yazma	Verilen sorulardan hareketle hikâye yazma
	İklim Değişikliği ve Toplum	Eleştirel yazma	Verilen sorunun çözümüne yönelik bilgilendirici metin yazma
	Dünya Daha Ne Kadar Dönecek	Özet Çıkarma Güdümlü Yazma	Dinlenen metni özetleme Verilen konuda hikaye yazma
İletişim	Bir Boyacı İle Konuştum	Güdümlü Yazma	Konuşma metni yazma
	Otobüs	Güdümlü Yazma	Verilen konuda düşüncelerini yazma
	Oya	Güdümlü Yazma	Verilen sözlerden hareketle verilen konuda hikâye yazma
	Televizyoncu Ali	Tahminde Bulunma Özet Çıkarma	Serim ve düğüm bölümü dinlenen metnin çözüm bölümünü tahmin ederek yazma Dinlenen metni özetleme

Tablo 4' te Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 6. sınıf ortaokul Türkçe dersi kitabına yönelik bulgular tema, metin, yazma yöntemleri ve yazma etkinlikleri esas alınarak sunulmuştur. Bulgulara göre "Duygular" temasında 4 metin bulunmaktadır. "Renk Çemberi" metninde verilen varlık kadrosu ve duygulardan seçerek fabl yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; "Memleket İsterim" metninde verilen kelimelerden hareketle şiir yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; "Fahrünnisa" metninde anı yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi ve verilen metni özetleme ile özet çıkarma yöntemi; "Mutlu Prens" metninde serim ve düğüm bölümü dinlenen metnin çözüm bölümünü tahmin ederek yazma etkinliğinde tahminde bulunma yöntemi ve verilen metni özetleme ile özet çıkarma yöntemi kullanılmıştır.

Milli Mücadele ve Atatürk temasında 4 metin bulunmaktadır. "Bu Vatan Kimin" metninde davetiye yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; "Mustafa Kemal Zafer

Yolunda” metninde tarihi bir kişiyi araştırıp yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Kastamonulu Şerife Bacı” metninde verilen konuda yazı yazma ve verilen konuda konuşma metni yazma etkinliklerinde güdümlü yazma yöntemi; “120” metninde izlenen filmin özetini yazma etkinliğinde özet çıkarma yöntemi ve verilen konuda duygularını yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

Çocuk Dünyası temasında 4 metin bulunmaktadır. “Çocukluk” metninde verilen şiiri hikâye türünde yazma etkinliğinde bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma yöntemi; “İdare Lambası” metninde bir nesneyle ilgili duyguları yazma, verilen soruna çözüm önerisi yazma güdümlü yazma ve eleştirel yazma yöntemleri; “Ev Yaşamı” metninde gezi yazısı yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Çocuktum Ufacıktım, Top Oynadım Acıktım” metninde verilen metni özetleme etkinliğinde özet çıkarma yöntemi ve verilen konuda hikâye yazma ile güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

Erdemler temasında 4 metin bulunmaktadır. “Malazgirt” metninde özdeyişten hareketle verilen konuda tiyatro metni yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Kâmil” metninde izlenenden hareketle reklam metni yazma, verilen temada şiir yazma, verilen konuda metin yazma etkinliklerinde güdümlü yazma yöntemi; “Sefiller” metninde verilen konuda metin yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Arılar ve Keklikler” metninde dinlenen metni özetleme etkinliğinde özet çıkarma yöntemi ve şiirden hareketle hikâye veya fabl yazma etkinliğinde bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma yöntemi kullanılmıştır.

Milli Kültürümüz temasında 4 metin bulunmaktadır. “İki Çay, Biri Demli Olsun” metninde verilen konuda yazı yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Adam Olmuş Çocuklar - Barış Manço” metninde araştırılan türkünün hikâyesini yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Torunuma Mektuplar” metninde tarihi şahsiyetlerden birine duygularını anlatan mektup yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Topkapı Sarayı’nın Kardeşleri” metninde müze kartı doldurma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

Okuma Kültürü temasında 4 metin bulunmaktadır. “Terumi: Parmaklarla Okunan Çocuk Dergisi” metninde dergi çıkarma aşamalarını araştırıp yazma etkinliğinde güdümlü yazma; “Canım Kitaplığım” metninde verilen metni özetleme etkinliğinde özet çıkarma yöntemi ve verilen temada şiir yazma, istenilen metinleri blogda yazma etkinliklerinde güdümlü yazma; “Okumak” metninde verilen konuda düşüncelerini yazma etkinliğinde güdümlü yazma; “Oğuz Kitaplarla Tanışıyor” metninde verilen metni özetleme etkinliğinde özet çıkarma yöntemi ve giriş bölümü verilen metni tamamlama etkinliğinde metin tamamlama yöntemi kullanılmıştır.

Bilim ve Teknoloji temasında 4 metin bulunmaktadır. “Üç Boyutlu Yazıcılarla Çizimler Gerçeğe Dönüşüyor” metninde ürün pazarlama ve tanıtımı yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Piri Reis’in Eserleri” metninde verilen sorulardan hareketle hikâye yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “İklim Değişikliği ve Toplum” metninde verilen sorunun çözümüne yönelik bilgilendirici metin yazma etkinliğinde eleştirel yazma; “Dünya Daha Ne Kadar Dönecek” metninde dinlenen metni özetleme etkinliğinde özet çıkarma yöntemi ve verilen konuda hikâye yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

İletişim temasında 4 metin bulunmaktadır. “Bir Boyacı İle Konuştum” metninde konuşma metni yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Otobüs” metninde verilen konuda düşüncelerini yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Oya” metninde verilen sözlerden hareketle verilen konuda hikâye yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Televizyoncu Ali” metninde serim ve düğüm bölümü dinlenen metnin çözüm bölümünü tahmin ederek yazma etkinliğinde tahminde bulunma yöntemi ve dinlenen metni özetleme etkinliğinde özet çıkarma yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 5

Yedinci Sınıf Ortaokul Türkçe Ders Kitabı Yazma Etkinliklerindeki Yazma Yöntemlerine Yönelik Bulgular

Tema	Metnin adı	Yazma yöntemi	Yazma etkinliği
Erdemler	Arıların İlhamı	Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	Verilen kavramlardan hareketle hikâye yazma
	Munise	Metin Tamamlama	Okunan metni tamamlama
	Dostluk	Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	Kavram havuzunda verilen kelimeleri kullanarak verilen konuda hikâye yazma
	Kardeşim	Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	Kavram havuzundaki kelimelerden seçerek şiir yazma
Milli Mücadele ve Atatürk	Vatan Destanı	Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	Kavram havuzundaki kelimelerden hareketle şiir yazma
	Ordular! İlk Hedefiniz	Güdümlü Yazma	Verilen konuda konuşma metni yazma
	Öğretmeninizden Af Dileyeceksiniz	Güdümlü Yazma	Mektup yazma
	Seyit Onbaşı	Güdümlü Yazma	Verilen konuda bilgilendirici metin yazma
Kişisel Gelişim	Barış Manço	Güdümlü Yazma	Verilen kişi hakkında bilgilendirici metin yazma
	Sol Ayağım	Güdümlü Yazma	Okunan metinden hareketle kendi hayatını yazma
	İnsanlarla Geçinme Sanatı	Güdümlü Yazma	Verilen paragraftan hareketle verilen konuda yazı yazma
	Evliya Çelebi	Güdümlü Yazma	Yapılan röportajı yazma
Milli Kültürümüz	Türk Mutfak Kültüründe Kahve	Güdümlü Yazma	Bir ürünün hazırlanış aşamalarını yazma
	Ben, Mimar Sinan	Güdümlü Yazma	Verilen sorun hakkında e-posta yazma
	Türkiye'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem	Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	Kavram havuzundaki kelimelerle şiir yazma
	Deli Dumrul	Özet Çıkarma Güdümlü Yazma	Metni Özetleme Verilen konuda bilgilendirici metin yazma
Bilim ve Teknoloji	Piri Reis	Güdümlü Yazma	Makaleden alıntı yaparak belirlenen kitap hakkında bilgi verme
	2100'deki Yaşamdan Bir Gün	Güdümlü Yazma Güdümlü Yazma	Verilen sorulardan yararlanarak hikâye yazma Başvuru formu doldurma
	Yeni Dünya	Güdümlü Yazma	Okunan metinden hareketle verilen konuda bilgilendirici metin yazma
	Cahit Arf	Duyulardan Hareketle Yazma Güdümlü Yazma	Görselden hareketle hikâye yazma İzlenenden hareketle biyografi yazma
	Okumak Deyince	-	-
	Divâni Lugâti't-	Güdümlü Yazma	Verilen paragraftan

Okuma Kültürü	Türk'ün Bulunuş Hikâyesi		hareketle değerlendirme yazma
	Okumak Ayrıcalıktır, Herkes Okuyamaz	Güdümlü Yazma	Verilen konuda düşüncelerini yazma
	İlk Çocukluk	Güdümlü Yazma	Bir konuyla ilgili anı yazma
Doğa ve Evren	İlk Kar	Özet Çıkarma	Verilen metnin özetini yazma
	Bu Sabah Hava Berrak	Güdümlü Yazma	Günlük yazma
	Lavanta Kokulu Köy	Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	Kavram havuzundan seçerek şiir yazma
	Artık	Güdümlü Yazma	Verilen konuda proje yazma
	Antarktika'da Buz Dağlarının Arasındayız	Güdümlü Yazma	Gezi yazısı yazma
Zaman ve Mekân	İstanbul	Güdümlü Yazma	Bilgilendirici metin yazma
	Akşehir'de Bir Fil	Güdümlü Yazma	Hikâye haritasından yararlanarak hikaye yazma
	Moena Türk Köyü	Güdümlü Yazma	Bilgilendirici metin yazma
	Kırkpınar'a Adını Veren Kırk Yiğit	Özet Çıkarma	Dinlenen metni özetleme

Tablo 5' te Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 7. sınıf ortaokul Türkçe dersi kitabındaki bulgular kullanılan tema, metin, yazma yöntemleri ve yazma etkinlikleri esas alınarak verilmiştir. Bulgulara göre "Erdemler" temasında 4 metin bulunmaktadır. "Arıların İlhamı" metninde verilen kavramlardan hareketle hikâye yazma etkinliğinde kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemi; "Munise" metninde okunan metni tamamlama etkinliğinde metin tamamlama yöntemi; "Dostluk" metninde kavram havuzunda verilen kelimeleri kullanarak verilen konuda hikâye yazma etkinliğinde kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemi; "Kardeşim" metninde kavram havuzundaki kelimelerden seçerek şiir yazma etkinliğinde kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemi kullanılmıştır.

Milli Mücadele ve Atatürk temasında 4 metin bulunmaktadır. "Vatan Destanı" metninde kavram havuzundaki kelimelerden seçerek şiir yazma etkinliğinde kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemi; "Ordular! İlk Hedefiniz" metninde verilen konuda konuşma metni yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; "Öğretmeninizden Af Dileyeceksiniz" metninde mektup yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; "Seyit Onbaşı" metninde verilen konuda bilgilendirici metin yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

Kişisel Gelişim temasında 4 metin bulunmaktadır. "Barış Manço" metninde verilen kişi hakkında bilgilendirici metin yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; "Sol Ayağım" metninde okunan metinden hareketle kendi hayatını yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; "İnsanlarla Geçinme Sanatı" metninde verilen paragraftan hareketle verilen konuda yazı yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; "Evliya Çelebi" metninde yapılan röportajı yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

Milli Kültürümüz temasında 4 metin bulunmaktadır. "Türk Mutfak Kültüründe Kahve" metninde bir ürünün hazırlanış aşamalarını yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; "Ben, Mimar Sinan" metninde verilen sorun hakkında e-posta yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; "Türkiye'm, Anayurdum, Sebebim, Çarem" metninde kavram havuzundaki kelimelerle şiir yazma etkinliğinde kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemi; "Deli Dumrul" metninde metni özetleme etkinliğinde özet çıkarma yöntemi kullanılmıştır.

Bilim ve Teknoloji temasında 4 metin bulunmaktadır. "Piri Reis" metninde verilen konuda bilgilendirici metin yazma ve makaleden alıntı yaparak belirlenen kitap hakkında

bilgi verme etkinliklerinde güdümlü yazma yöntemi; “2100’deki Yaşamdan Bir Gün” metninde verilen sorulardan yararlanarak hikâye yazma ve başvuru formu doldurma etkinliklerinde güdümlü yazma yöntemi; “Yeni Dünya” metninde okunan metinden hareketle verilen konuda bilgilendirici metin yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Cahit Arf” metninde görselden hareketle hikâye yazma etkinliğinde duyulardan hareketle yazma ve izlenenden hareketle biyografi yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

Okuma Kültürü temasında 4 metin bulunmaktadır. “Okumak Deyince” metninde yazma etkinliği olmadığı için yöntem bulunmamaktadır. “Divânü Lugâti’t-Türk’ün Bulunuş Hikâyesi” metninde verilen paragraftan hareketle değerlendirme yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Okumak Ayrıcalıktır, Herkes Okuyamaz” metninde verilen konuda düşüncelerini yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “İlk Çocukluk” metninde bir konuyla ilgili anı yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

Doğa ve Evren temasında 4 metin bulunmaktadır. “İlk Kar” metninde verilen metnin özetini yazma etkinliğinde özet çıkarma yöntemi ve günlük yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Bu Sabah Hava Berrak” metninde kavram havuzundan seçerek şiir yazma etkinliğinde kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemi; “Lavanta Kokulu Köy” metninde verilen konuda proje yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Artık Antarktika’da Buz Dağlarının Arasındayız” metninde gezi yazısı yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

Zaman ve Mekân temasında 4 metin bulunmaktadır. “İstanbul” metninde bilgilendirici metin yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Akşehir’de Bir Fil” metninde hikâye haritasından yararlanarak hikâye yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Moena Türk Köyü” metninde bilgilendirici metin yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Kırkpınar’a Adını Veren Kırk Yiğit” metninde dinlenen metni özetleme etkinliğinde özet çıkarma yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 6

Sekizinci Sınıf Ortaokul Türkçe Ders Kitabı Yazma Etkinliklerindeki Yazma Yöntemlerine Yönelik Bulgular

Tema	Metnin adı	Yazma yöntemi	Yazma etkinliği
Erdemler	İyimserlik ve Kötümserlik Üzerine	Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	Kavramlardan birini seçerek bilgilendirici metin yazma
	Kaşağı	Güdümlü Yazma	Metnin ana fikrinden hareketle hikâye yazma
	İnsanla Güzel	Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	Verilen şiirden hareketle bilgilendirici metin yazma
	Kedi ile Fare	Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	Verilen değerlerden birini seçerek öyküleyici metin yazma
Milli Mücadele ve Atatürk	Bayrağımızın Altında	Güdümlü Yazma	Verilen temalardan birini seçerek şiir yazma
	Atatürk ve Müzik	-	-
	Kınalı Ali’nin Mektubu	Güdümlü Yazma	Verilen konuda bilgilendirici metin yazma
	Atatürk’ü Gördüm	Güdümlü Yazma	Anı yazma
Bilim ve Teknoloji	Gündelik Hayatımızda E-Hastalıklar	Duyulardan Hareketle Yazma	Görselden hareketle düşüncelerini yazma
	Simit ve Peynir’le Bilim İnsanı Öyküleri	-	-
	Parktaki Bilim	Metin Tamamlama	Serim bölümü verilen hikâyeyi tamamlama

	Uzay Giysileri	Güdümlü Yazma	Özdeyişten hareketle bilgilendirici metin yazma
Birey ve Toplum	Kaldırımlar	Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	Verilen şiirden hareketle şiir yazma
	Portakal	Duyulardan Hareketle Yazma	İzlenimleri anlatan bir yazı yazma
	Dilimiz Kuşatma Altında	Duyulardan Hareketle Yazma	Metinden ve görselden hareketle bilgilendirici metin yazma
	Karanlığın Rengi Beyaz	Güdümlü Yazma	Verilen konuda hikâye edici metin yazma
Zaman ve Mekan	Eşref Saat	Güdümlü Yazma	Verilen konuda öyküleyici metin yazma
	Türkiye	Duyulardan Hareketle Yazma	Görselden hareketle şiir yazma
	Peri Bacaları	Güdümlü Yazma	Gezi yazısı yazma
	Robinson Crusoe	Özet Çıkarma	Metni özetleme
Milli Kültürümüz	Göç Destanı	Güdümlü Yazma	Verilen konuda öyküleyici metin yazma
	Vatan Sevgisini İçten Duyanlar	Güdümlü Yazma	Verilen konuda bilgilendirici metin yazma
	Bir Fincan Kahve	Güdümlü Yazma	Verilen ürünün üretim aşamalarını yazma
	Kız Kulesi	Güdümlü Yazma	Form doldurma
Doğa ve Evren	Yılkı Atı	Özet Çıkarma	Metni özetleme
	Rüzgâr	Güdümlü Yazma	Verilen konuda hikâye edici metin yazma
	Gündüzünü Kaybeden Kuş	Güdümlü Yazma	Verilen temalardan seçerek şiir yazma
	Hava Kirliliği	Özet Çıkarma	Metni özetleme
		Güdümlü Yazma	Verilen konuda bilgilendirici metin yazma
		Güdümlü Yazma	Haber metni yazma
Vatandaşlık	Haritada Bir Nokta	Güdümlü Yazma	Görselden hareketle verilen konuda kompozisyon yazma
	Yaşamaya Dair	Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	Verilen şiirden hareketle bilgilendirici metin yazma
	Kalbim Rumeli'de Kaldı	Özet Çıkarma	Metni özetleme
	Zeytinyağı Üretimi	Güdümlü Yazma	Verilen ürünün üretim aşamalarını yazma

Tablo 6' da Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlarına yönelik 8. sınıf ortaokul Türkçe dersi kitabından elde edilen bulgular tema, metin, yazma yöntemleri ve yazma etkinlikleri esas alınarak verilmiştir. Bulgulara göre "Erdemler" temasında 4 metin bulunmaktadır. "İyimserlik ve Kötümserlik Üzerine" metninde kavramlardan birini seçerek bilgilendirici metin yazma etkinliğinde kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemi; "Kaşağı" metninde metnin ana fikrinden hareketle hikâye yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; "İnsanla Güzel" metninde verilen şiirden hareketle bilgilendirici metin yazma etkinliğinde bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma; "Kedi ile Fare" metninde verilen değerlerden birini seçerek öyküleyici metin yazma etkinliğinde kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemi kullanılmıştır.

Milli Mücadele ve Atatürk temasında 4 metin bulunmaktadır. “Bayrağımızın Altında” metninde verilen temalardan birini seçerek şiir yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemine yer verilmiş; “Atatürk ve Müzik” metninde yazma etkinliği olmadığı için herhangi bir yöntem kullanılmamıştır. “Kıvalı Ali'nin Mektubu” metninde verilen konuda bilgilendirici metin yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Atatürk'ü Gördüm” metninde anı yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

Bilim ve Teknoloji temasında 4 metin bulunmaktadır. “Gündelik Hayatımızda E-Hastalıklar” metninde görselden hareketle düşüncelerini yazma etkinliğinde duylardan hareketle yazma yöntemi kullanılmış; “Simit ve Peynir’le Bilim İnsanı Öyküleri” metninde yazma etkinliği olmadığı için herhangi bir yöntem yer verilmediği saptanmıştır. “Parktaki Bilim” metninde serim bölümü verilen hikâyeyi tamamlama etkinliğinde metin tamamlama yöntemine; “Uzay Giysileri” metninde özdeyişten hareketle bilgilendirici metin yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemine yer verilmiştir.

Birey ve Toplum temasında 4 metin bulunmaktadır. “Kaldırımlar” metninde verilen şiirden hareketle şiir yazma etkinliğinde bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma yöntemi; “Portakal” metninde izlenimleri anlatan bir yazı yazma etkinliğinde duylardan hareketle yazma yöntemi; “Dilimiz Kuşatma Altında” metninde metinden ve görselden hareketle bilgilendirici metin yazma etkinliğinde duylardan hareketle yazma yöntemi; “Karanlığın Rengi Beyaz” metninde verilen konuda hikâye edici metin yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

Zaman ve Mekân temasında 4 metin bulunmaktadır. “Eşref Saat” metninde verilen konuda öyküleyici metin yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Türkiye” metninde görselden hareketle şiir yazma etkinliğinde duylardan hareketle yazma yöntemi; “Peri Bacaları” metninde gezi yazısı yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Robinson Crusoe” metninde metni özetleme etkinliğinde özet çıkarma yöntemi kullanılmıştır.

Milli Kültürümüz temasında 4 metin bulunmaktadır. “Göç Destanı” metninde verilen konuda öyküleyici metin yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Vatan Sevgisini İçten Duyanlar” metninde verilen konuda bilgilendirici metin yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Bir Fincan Kahve” metninde verilen ürünün üretim aşamalarını yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Kız Kulesi” metninde form doldurma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

Doğa ve Evren temasında 4 metin bulunmaktadır. “Yılkı Atı” metninde metni özetleme etkinliğinde özet çıkarma yöntemi ve verilen konuda hikâye edici metin yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Rüzgâr” metninde verilen temalardan seçerek şiir yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Gündüzünü Kaybeden Kuş” metninde metni özetleme etkinliğinde özet çıkarma yöntemi ve verilen konuda bilgilendirici metin yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Hava Kirliliği” metninde haber metni yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

Vatandaşlık temasında 4 metin bulunmaktadır. “Haritada Bir Nokta” metninde görselden hareketle verilen konuda kompozisyon yazma etkinliğinde güdümlü yazma; “Yaşamaya Dair” metninde verilen şiirden hareketle bilgilendirici metin yazma etkinliğinde bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma; “Kalbim Rumeli’de Kaldı” metninde metni özetleme etkinliğinde özet çıkarma yöntemi ve verilen konuda yapılan araştırmayı yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi; “Zeytinyağı Üretimi” metninde verilen ürünün üretim aşamalarını yazma etkinliğinde güdümlü yazma yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 7

5-8. Sınıf Düzeylerine Göre Yazma Etkinliklerinde Yer Verilen Yazma Yöntemlerinin Kullanım Sıklığı

Yöntemler	Sınıf Düzeyi				Toplam Kullanılan Yöntem Sayısı
	5	6	7	8	
Not Alma	-	-	-	-	-
Özet Çıkarma	8	9	3	4	24
Boşluk Doldurma	-	-	-	-	-
Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	2	-	6	2	10
Serbest Yazma	-	-	-	-	-
Kontrollü Yazma	-	-	-	-	-
Güdümlü Yazma	18	29	24	19	90
Yaratıcı Yazma	-	-	-	-	-
Metin Tamamlama	4	1	1	1	7
Tahminde Bulunma	-	2	-	-	2
Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	-	-	-	-	-
Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	4	2	-	3	9
Duyulardan Hareketle Yazma	-	-	1	4	5
Grup Olarak Yazma	1	-	-	-	1
Eleştirel Yazma	1	2	-	-	3

Tablo 7'de 5-8. sınıf düzeylerine göre yazma etkinliklerinde kullanılan yazma yöntemlerine ve yöntemlerin kullanım sıklıklarına yer verilmiştir. Bulgulara göre 5. sınıf düzeyinde en fazla güdümlü yazma (f=18) yöntemi kullanılmaktadır. Bunu sırasıyla özet çıkarma (f=8), metin tamamlama (f=4), bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma (f=4), kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma (f=2), grup olarak yazma (f=1) ve eleştirel yazma (f=1) izlemektedir. Beşinci sınıf düzeyindeki yazma etkinliklerinde not alma, boşluk doldurma, serbest yazma, kontrollü yazma, yaratıcı yazma, tahminde bulunma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, duyulardan hareketle yazma yöntemlerinin ise kullanılmadığı saptanmıştır.

6. sınıf düzeyinde en fazla güdümlü yazma (f=29) yöntemi kullanılmaktadır. Bunu sırasıyla özet çıkarma (f=9), tahminde bulunma (f=2), bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma (f=2), eleştirel yazma (f=2), metin tamamlama (f=1) yöntemleri izlemektedir. Yazma etkinliklerinde not alma, boşluk doldurma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, serbest yazma, kontrollü yazma, yaratıcı yazma, tahminde bulunma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, duyulardan hareketle yazma, grup olarak yazma yöntemleri ise kullanılmamıştır.

7. sınıf düzeyinde en fazla güdümlü yazma (f=24) yöntemi kullanılmaktadır. Bunu sırasıyla kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma (f=6), özet çıkarma (f=3), metin tamamlama (f=1), duyulardan hareketle yazma (f=1) izlemektedir. Yedinci sınıf yazma etkinliklerinde not alma, boşluk doldurma, serbest yazma, kontrollü yazma, yaratıcı yazma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, grup olarak yazma, eleştirel yazma yöntemlerinin ise kullanılmadığı tespit edilmiştir.

8. sınıf düzeyinde en fazla güdümlü yazma (f=19) yöntemi kullanılmaktadır. Bunu sırasıyla özet çıkarma (f=4), duyulardan hareketle yazma (f=4), bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma (f=3), kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma (f=2), metin tamamlama (f=1) izlemektedir. Sekizinci sınıf yazma etkinliklerinde not alma, boşluk doldurma, serbest yazma, kontrollü yazma, yaratıcı yazma, tahminde bulunma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, eleştirel yazma, grup olarak yazma yöntemleri kullanılmamıştır.

Bulgulara göre 5-8. sınıf düzeylerinde en fazla güdümlü yazma (f=90) yöntemi kullanılmaktadır. Bunu sırasıyla özet çıkarma (f=24), kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma (f=10), bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma (f=9), metin tamamlama (f=7), duylardan hareketle yazma (f=5), eleştirel yazma (f=3), tahminde bulunma (f=2), grup olarak yazma yöntemleri (f=1) izlemektedir. Bununla birlikte tüm sınıf düzeylerindeki yazma etkinliklerinde not alma, boşluk doldurma, serbest yazma, kontrollü yazma, yaratıcı yazma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma yöntemleri ise hiç kullanılmamıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin kullanılan yazma yöntemleri açısından incelendiği araştırmada 5-8. sınıf seviyelerinde bazı benzer bulgular tespit edilmiştir. Ders kitaplarındaki etkinliklerde kullanılan yöntemlerin seçiminde yöntem çeşitliliğinin az olduğu, sınıf düzeyleri ve yazma becerisinin aşamalı bir şekilde geliştirilmesi bakımından yöntem dağılımının hiyerarşik olmadığı görülmektedir. Temizkan (2013) yazma yöntemlerinin olabildiğince çeşitlilik göstermesinin beklendiğini ve bunun etkinliklerden geçtiğini savunmaktadır. Böylece öğrenciler farklı etkinliklerin oluşturduğu daha fazla yöntemi tecrübe edebilir. Ders kitaplarındaki etkinliklerde bazı yöntemlerin fazla, bazı yöntemlerin az yer aldığı ve bazı yöntemlerin ise hiç yer almadığı saptanmıştır. Güdümlü yazma (f=90) ve özetleme (f=24) yöntemleri tüm sınıf düzeylerine yönelik Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinde sırasıyla en çok yer verilen yöntemlerdir.

Güdümlü yazma, özet çıkarma ve metin tamamlama yöntemlerinin 5-8. sınıf düzeyindeki kitapların tümünde yer aldığı; bu yöntemlerin dışında kalan yöntemlerin ise tüm sınıf düzeylerindeki kitaplarda yer almadığı tespit edilmiştir. İncelenen ortaokul Türkçe ders kitaplarında 5. sınıfta iki, 7. sınıfta bir ve 8. sınıfta bir metinde hiçbir yazma etkinliğine yer verilmemiştir. Yazma becerisi yapılan uygulamalarla, yazarak ve dolayısıyla yazma etkinlikleriyle gelişmektedir. Bazı metinlere yönelik etkinlikler içinde yazma etkinliklerinin bulunmaması yazma becerisinin gelişimini yavaşlatabilir. Yazma yöntemlerini geniş yelpazede tüm sınıf seviyelerinde sunmak öğrencilerin yazma sürecini yaşamalarını ve daha fazla yazma imkânı bulabilecekleri ortamları sağlayabilir.

Araştırma sonucunda tüm sınıf düzeylerindeki yazma etkinliklerinde en fazla güdümlü yazma yönteminin kullanıldığı saptanmıştır. Güdümlü yazma yönteminin etkinliklerde kullanılan toplam yöntem sayısı içinde yaklaşık %60 oranında yer aldığı görülmekte, bu açıdan tek başına bir yöntemin kullanımı için oldukça fazla olduğu düşünülmektedir. Etkinliklerde kullanılan yöntemlerin çeşitliliği ve dağılımı açısından farklı bir durum oluşturmaktadır. Her ne kadar güdümlü yazma öğrencilere duygu ve düşüncelerini yazarak kendilerini ifade etme imkânı verdiği için temel bir yöntem olarak düşünülse de kelebek kozası gibi vazifesini tamamladıktan sonra kelebeği özgür bırakmalı yani öğrencinin yazma serüvenini keşfetmesine ve yaratıcılığını daha çok ortaya çıkarabilmesine olanak sağlanmalıdır. Bu bağlamda güdümlü yazma yönteminin yazma eğitiminde sınıf seviyelerine ve temaların işleniş sırasına göre etkinliklerde kullanımı belli bir yetkinliğe ulaşıldıktan sonra azaltılabilir. Öğrenciler yazma becerisi gelişmiş bireyler yetiştirmede etkin olduğu düşünülen eleştirel yazma, yaratıcı yazma, serbest yazma gibi farklı yöntemlerin bulunduğu etkinliklerle karşılaştırılmalıdır.

Araştırma bulgularına göre yazma etkinliklerinde, tüm sınıf düzeylerinde ikinci çok kullanıma sahip yöntemin özet çıkarma olduğu saptanmıştır. Özet çıkarma kısa ve sınırlı durumlarda metni genel olarak anlayıp basitçe öz bir metne dönüştürmeye yarayan bir yöntemdir (Çetinkaya, Şentürk ve Dikici, 2020; Karadağ, 2019). Özet çıkarma yöntemi öğrencilerin anladıklarını aktarmalarında hızlı geri bildirim sağladığı için ders kitaplarında çoğunlukla tercih edildiği düşünülmektedir.

Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemi ders kitaplarında 5, 7 ve 8. sınıflardaki etkinliklerde (f=10) bulunmakta ama 6. sınıf seviyesindeki etkinliklerde yer almamaktadır. Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemi öğrencilerin kelime dağarcıklarının farkına varmaları ve onu zenginleştirmeleri için uygundur. Bu sebeple tüm sınıf düzeylerinde özellikle de 5. ve 6. sınıflardaki yazma etkinliklerinde daha fazla

yer almalıdır. Türkçe derslerinde söz varlığını öğrencilere aktarmak ve geliştirmek hedeflenmekte, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemi bu bağlamda kullanılmaktadır. Dağtaş (2012) kelime ve kavram havuzundan seçerek yazmanın öğrencilerin yazma becerilerine etkisini araştırdığı çalışmasında yazma becerisinin bu yöntemin kullanıldığı yazma etkinlikleri sayesinde istenmeyen ve sıkıcı bir beceri olmaktan çıktığı sonucuna ulaşmıştır.

Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma yöntemi ders kitaplarında 5, 6 ve 8. sınıflardaki etkinliklerde bulunmakta ama 7. sınıf seviyesindeki etkinliklerde yer almamaktadır. Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma öğrencilerin yazma etkinliklerine ilgisini arttırabilen bir yöntemdir (Demir Atalay, 2015). Öğrencilerin verilen metinlerin türlerini değiştirip istedikleri türde metinler oluşturabilmelerini, kendi duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade edebilmelerini sağladığı için yazma etkinliklerinde olması beklenmektedir.

Metin tamamlama yöntemi ders kitaplarında tüm sınıf düzeylerindeki etkinliklerde bulunmaktadı. Yazma çalışmalarında metin tamamlama yöntemini kullanmak verilen metne bağlı olarak tahmin gücünü arttırması, öğrencilerin fikir ve hayal dünyalarını geliştirmesi açısından derslerde uygulanmalıdır (Göçer, 2010).

Duyulardan hareketle yazma yöntemi ders kitaplarında 7. ve 8. sınıflardaki etkinliklerde bulunmakta ama 5. ve 6.sınıf seviyesindeki etkinliklerde yer almamaktadır. Duyulardan hareketle yazma bir veya birkaç duyu ile yapılan diğer yazma yöntemlerinden farklı olarak duyu organlarının tamamını etkin kılacak duyuşsal ve bilişsel bir yöntemdir. Odaklanma ve algılama becerilerini geliştirmeye yönelik bir yöntem olarak somut olan yaşantıların soyut süreçler içeren yazıya aktarımında kullanılabilir. Bu nedenle etkili bir yöntem olarak kabul edilerek tüm sınıf düzeylerinde verilmelidir. Eleştirel yazma yöntemi 5. ve 6.sınıflardaki etkinliklerde bulunmakta ama 7. ve 8.sınıf seviyesindeki etkinliklerde yer almamaktadır. Bilişsel olarak 5 ve 6. sınıf öğrencilerine oranla soyut zekâ kullanımı bakımından gelişmiş olduğu düşünülen 7. ve 8. sınıf düzeylerinde eleştirel yazma yöntemine daha çok yer verilebilir. Eleştirel yazma tarafsız bakış açısını geliştiren sorgulamaya dayalı bir yöntemdir. Öğrencilerin yaşamlarında karşılaşılabilecekleri olası olay ve durumların özünü kavrayabilmelerini; okunan, dinlenen ve yazılanların arkasındaki niyeti anlayabilmelerini sağlamak amacıyla eleştirel yazma etkinlikleri yaptırılmalıdır.

Tahminde bulunma yöntemi ders kitaplarında sadece 6. sınıftaki etkinliklerde bulunmakta ama 5, 7 ve 8.sınıf seviyesindeki etkinliklerde yer almamaktadır. Verilen bilgilerin ve okuduklarının etkisiyle öğrencilerin duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirdiği yazma yöntemidir. Yorum yapma ve akıl yürütme becerilerini geliştirmesi yönünden tüm sınıf seviyelerinde kullanılması gerekmektedir.

Grup olarak yazma yöntemine sadece 5. sınıf ders kitaplarındaki etkinliklerde yer verilmiş,6, 7 ve 8.sınıf seviyesindeki etkinliklerde yer verilmemiştir. Grup olarak yazma yöntemi öğrenciler arasında iş birliği oluşturma, iletişim kurma ve grup bilinci kazandırmada kullanılan bir yöntemdir. Çevresiyle uyum sağlamada, başkalarına ve yazmaya karşı olumsuz tutuma sahip öğrencilerin yazma etkinliklerinde daha girişken olmalarında faydalı olacağından tüm sınıf seviyelerinde daha fazla yer verilmelidir (Aygül ve Topçuoğlu Ünal, 2020).

Araştırma sonucunda yazma etkinliklerinde hiçbir sınıf düzeyinde not alma, boşluk doldurma, serbest yazma, kontrollü yazma, yaratıcı yazma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma yöntemlerine ise yer verilmemiş olması dikkat çekici bir bulgudur. Not alma öğrencilerin anlama becerilerini işe koşarak okuduklarını veya dinlediklerini anlamlandırabilmeleri ve zamanı verimli kullanabilmeleri için elverişli bir yöntemdir (Şahin, Aydın ve Sevim, 2011). Bilgi ve düşünceleri sınıflandırabilme ve düzenli çalışma becerilerinin gelişimi not almayla gerçekleşebilir. Tok (2008) yaptığı çalışmada not tutan öğrencilerin tutmayanlara göre daha başarılı olduğunu ve akademik olarak başarılı olduklarını tespit etmiştir. Bu sonuçtan hareketle not alma yönteminin sayısı ders kitaplarındaki etkinliklerde çoğaltılmalıdır.

Boşluk doldurma, verilen bilgilerden ve anladıklarından hareketle zihinde oluşan bilgiyi metne aktarmaya dayalı bir yöntemdir. Öğrencilerin dikkatlerini yoğunlaştırmalarını sağlayan bir yöntem olduğundan ders kitaplarındaki etkinliklerde yer verilebilir. Serbest yazma yönteminde öğrencilerin yazılı anlatımlarını oluştururken istedikleri konuda ve ilgili oldukları türde yazmaları sağlanmaktadır. (Calp, 2013; Ünsal, 2008) Garip (2018) yaptığı araştırmada öğretmenlerin derslerde serbest yazma yöntemi sıklıkla kullandığını böylece öğrencilerin yazılı anlatım yeteneklerini geliştirdiğini gözlemlemiştir. Bu bağlamda öğrencilerin yazma sürecinde özgürleştiren serbest yazma yöntemi etkinliklerde daha sık kullanılmalıdır.

Kontrollü yazma yöntemi Türkçenin yazım kuralları çerçevesinde sözcükten paragrafa uzanan yapının oluşturulmasında etkili bir yöntemdir. Kapar Kuvanç (2008) çalışmasında kontrollü yazma yönteminin kullanıldığı uygulamalarda öğrencilerin verilen örnek metnin yapısını oluşturan unsurları ya aynı şekilde ya da benzer şekilde yazdıklarını ortaya koymuştur. Bu çalışmaya göre düzey olarak 5. ve 6. sınıflarda yazma becerisinin temelini oluşturmada bazı etkinliklerde bu yöntem öğrencilere sunulabilir.

Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinde bulunmayan yaratıcı yazma yöntemi öğrencilerin yaratıcılıklarını, hayal güçlerini, analiz ve sentez yeteneklerini geliştirmek amaçlarıyla uygulanan bir yöntemdir (Temizkan, 2010). Yaratıcı yazma, öğrencilerin seviyeleri ve farklılıklarına uygun etkinlikler oluşturma ve yazma sürecinde kendi gelişimlerini değerlendirme imkânı sunmaktadır (Ak, 2011; Korkmaz, 2015). Yaratıcı yazma, öğrencilerin kendi deneyimlerinden yola çıkarak gözlemlerini, dış dünyaya yönelik algılarını yansıtabilmelerine, dili daha etkili ve yaratıcı kullanabilmelerine olanak sağlayan, yazma öğretimi sürecinin her aşamasında öğrenciyi etkin hâle getiren ve diğer dil becerilerini kullanmayı gerektiren bir yapıya sahiptir (Maltepe, 2006). Bu nedenlerle yaratıcı yazma önemli bir yöntem olarak her sınıf düzeyindeki yazma etkinliklerinde kullanılması gereken bir yöntemdir.

Hiçbir sınıf düzeyinde yer verilmeyen yöntemlerden olan bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma öğrencilerin kendilerine özgü ifade şekillerini ve tarzlarını keşfetmek için etkinliklerde kullanılmaktadır. Bu yöntem çerçevesinde geliştirilen etkinlikler ürün ortaya koymada öykünmenin bir adım ötesine geçişi sağlama için bir basamak oluşturmaktadır. Öğrencilerin yorumlama ve verileden yola çıkarak kendilerini gösterebilecekleri bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma yöntemine yönelik etkinlikler geliştirebilir (Öncül ve Gün, 2020). Düzey olarak daha ileri yöntemler olan serbest, eleştirel ve yaratıcı yazma yöntemlerinden önce verilebilir. Sınıf düzeyi olarak 5. ve 6. sınıflarda yazma becerisinin temelini oluşturmada bazı etkinliklerde bu yöntem de öğrencilere sunulabilir.

İncelenen ortaokul Türkçe ders kitapları arasında yazma becerisine yönelik etkinlik sayısı bakımından ilk sırada 6. sınıf (f= 45) kitabı yer almakta, bunu sırasıyla 5. sınıf (f= 38) , 7. sınıf (f= 35) ve 8. sınıf (f= 33) takip etmektedir. Dil becerileri etkinliklerle geliştirilmeye çalışılmakta, bu amaçla dil becerileri içerisinde yazma becerisini geliştiren etkinlikler kitaplarda kendine daha geniş yer bulabilmelidir. Temizkan (2013) yaptığı araştırmada yazma yöntemleri ile bu yöntemlere yönelik geliştirilen yazma etkinlikleri arasında mantıklı bağların mevcut olduğunu ve sınıf düzeyleri açısından öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun bir diziliş gösterdiğini tespit etmiştir. Bu çalışmada da benzer olarak etkinlik-yöntem ilişkisinin uyumlu olduğu ancak gelişim açısından aşamalı bir sıralamanın gereken düzeyde olmadığı görülmüştür.

Araştırma kapsamında 2006 Türkçe dersi öğretim programında ayrıntılı bir şekilde açıklanan yazma yöntemleri ile ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin genel olarak uyumlu olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte incelenen yazma etkinliklerinin tüm yöntemleri kapsamadığı, bazı yöntemlere ağırlık verirken bazılarını ise hiç yer vermediği tespit edilmiştir.

Kullanım çeşitliliği bakımından sırasıyla 5. sınıfta yedi, 6. sınıfta altı, 7. sınıfta beş ve 8. sınıfta altı farklı yazma yönteminin yazma etkinliklerinde kullanıldığı saptanmıştır. Etkinliklere genel ve özel olarak bakıldığında yazma yöntemlerinin kullanım çeşitliliği ve sıklığının artırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Süreç temelli yazma yaklaşımı bağlamında yazma eğitiminde rehber olan öğretmenin yazma yolculuğunda zamanla kendini geri plana atarak dümeni öğrenciye vermesi ve öğrencinin yeni ufuklara yelken açmasını sağlaması gibi yazma yöntemleri de yazma becerisinin kazanılma seviyesine ve yazma yeterliğine ulaşılma durumuna göre öğrencilere farklı aşamalarda sunulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ak, E. (2011). Yaratıcı yazma tekniklerinin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersindeki yazılı anlatım becerileri üzerindeki etkisi . Yayınlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Akgül, A., Demirer, N., Gürcan, E., Karadaş, D., Karahan, İ. ve Uysal, A. (2021). Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 7. sınıf ders kitabı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Aktaş, E. ve Bayram, B. (2021). Anlatma becerileri kapsamında 1-8. sınıf Türkçe ders kitaplarına bir bakış: konuşma ve yazma stratejilerinin kullanımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(1), 1-18.
- Arıcı, A. F. ve Urgan, S. (2015). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazılı anlatım çalışmalarının bazı yönlerden değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (20), 317-327.
- Aygül, D. ve Topçuoğlu Ünal, F. (2020). Türkçe öğretmenlerinin yazma yöntem ve tekniklerini kullanma durumları. *International Journal of Language Academy*, 8/3, 373-389.
- Bahadır, O. ve Doğan Kahtalı, B. (2020). Yazma stratejilerine yönelik bir derleme çalışması ve stratejilerin yazma kazanımlarıyla ilişkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 119-137.
- Bilgin, S. ve Şahbaz, N. K. (2021). Türkçe öğretmenlerinin yazma yöntem ve tekniklerini uygulama durumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(47), 252-270.
- Can, E. ve Topçuoğlu Ünal, F. (2019). Öyküleyici metin türünde yazma becerisini geliştirmeye yönelik bir uygulama: Kurgu Merdiveni. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(1), 190-204
- Calp, M. (2013). Serbest ve yaratıcı yazma tekniğine göre oluşturulan kompozisyonların yazılı anlatımın niteliği ve puanlama tekniği açısından karşılaştırılması. *Turkish Studies*, 8/9, 879-898.
- Çapraz Baran, Ş. ve Diren, E. (2020). Ortaokul ve imam hatip ortaokulu 5. sınıf Türkçe ders kitabı. Ankara: Anıtepe Yayıncılık.
- Çetinkaya, G., Şentürk, R. ve Dikici, A. (2020). Özetleme stratejilerinin kullanımı ile özetleme başarımı arasındaki ilişki. *Journal of Language Education and Research*, 6(2), 583-600.
- Çevik, A. ve Güneş, F. (2017). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 272-286.
- Demir Atalay, T. (2015). Yazma becerisi açısından örnek bir kitap incelemesi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (54), 727-777.
- Dağtaş, A. (2012). Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma tekniğinin öğrencilerin yazma becerilerine etkileri. *Electronic Turkish Studies*, 7(3), 845-869.
- Ertürk, N., Keleş, S. ve Külünk, D. (2021). Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 6 ders kitabı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Eselioğlu, H., Set, S. ve Yücel, A. (2021). Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 8 ders kitabı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

- Garip, S. (2018). Öğretmen görüşlerine göre ortaokul öğrencilerine yazma becerisi kazandırmada serbest yazma stratejisinin rolü. *Çocuk Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 1(1), 81-104.
- Göçen, G. (2018). Öğretmenlerin yaratıcı yazma tekniklerine yönelik değerlendirmeleri: Bir eylem araştırması. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 625-677.
- Göçer, A. (2010). Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi. *Journal of International Social Research*, 3(12), 178-195.
- Güneş, F. (2017). Türkçe öğretiminde etkinlik yaklaşımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(1), 48-64.
- Güney, N. (2016). Öğretmenlerin yazma eğitimine yönelik düşünceleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 5(2), 970-985.
- Kapar Kuvanç, E. B. (2008). *Yaratıcı yazma tekniklerinin öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin tutumlarına ve Türkçe dersindeki başarılarına etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Karadağ, Ö. (2019). Türkçe ders kitaplarında yer alan özetleme etkinlikleri üzerine bir değerlendirme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 469-485.
- Karatay, H. ve Aksu, Ö. (2011). 4+1 planlı yazma ve değerlendirme modelinin öğretmen adaylarının yazılı anlatım tutumlarını ve yazma becerilerini geliştirmeye etkisi. *Turkish Studies*, 6 (3), 1029-1047.
- Korkmaz, G. (2015). *Yaratıcı yazma yönteminin 6. sınıf öğrencilerinin yazma öz yeterlik algularına, yazmaya ilişkin tutumlarına ve yazma becerisi akademik başarılarına etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Maltepe, S. (2006). *Yaratıcı yazma yaklaşımı açısından Türkçe derslerindeki yazma süreçlerinin ve ürünlerinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- MEB. (2006). *Türkçe Dersi (6-8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.
- Öncül, E. ve Gün, M. (2020). *Yabancılarla Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin diller için Avrupa ortak başvuru metni kapsamında değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.
- Seyidoğlu, H. (2016). *Bilimsel araştırma ve yazma el kitabı*. Güzem Can Yayınları.
- Şahin, A., Aydın, G. ve Sevim, O. (2011). Cornell not alma tekniğinin dinlenen metni anlamaya ve kalıcılığa etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29, 29-36.
- Şengül, M. (2011). *İlköğretim II. kademe Türkçe öğretiminde yazma becerilerine yönelik öğretim ve ölçme-değerlendirme yaklaşımlarının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Tabak, G. ve Göçer, A. (2013). 6-8. sınıflar Türkçe dersi öğretim programının ürün ve süreç odaklı yazma yaklaşımları çerçevesinde değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 147-169.
- Temizkan, M. (2010). Türkçe öğretiminde yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 621-643.
- Temizkan, M. (2013). İlköğretim 6-8. sınıf Türkçe öğretmen kılavuz kitaplarındaki yazma yöntemleri üzerine bir inceleme. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(5), 95- 124.

- Tok, Ş. (2008). Not tutma ve Bil-İste-Öğren (BİÖ) stratejilerinin tutum ve akademik başarıya etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 244-253.
- Topuzkanamış, E. (2014). Yazma stratejileri öğretiminin Türkçe öğretmenliği birinci sınıf öğrencilerinin yazma başarısına etkisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(2), 274-290.
- Ünsal, G. (2008). Yazma Öğretimi. *Dil Dergisi*, 142, 46-60.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.